

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 30

(2006–2007)

Om igangsettelse av første utbyggings-
trinn for nytt digitalt nødnett

Innhold

1	Innledning	5	6.3	Evaluering etter første utbyggingstrinn	19
2	Bakgrunn	7	6.4	Beslutning om videreføring etter første utbyggingstrinn	20
2.1	Hva er nødnettet	7			
2.2	Behandling av saken i 2004	7			
2.3	Utvikling siden 2004	8	7	Organisering og styring	21
3	Anskaffelse av nytt digitalt nødnett i Norge	9	7.1	Etablering av nytt forvaltningsorgan.	21
			7.2	Organisering og styring av utbyggingen	21
4	Forhandlingsresultatet	11	7.3	Opplæring og innføring i etatene	22
4.1	Valgt leverandør	11	7.4	Avtaler med brukerorganisasjoner, kommuner og helseforetak	22
4.2	Valgt løsning	11			
4.3	Sentrale egenskaper ved det nye nettet	11	8	Rammevilkår for utbyggingen	23
4.4	Informasjonssikkerhet i nødnettet	13	8.1	Samarbeid med andre offentlige organisasjoner	23
4.5	Ansvar for drift og vedlikehold av nødnettet	13	8.2	Radiofrekvenser for nødnettet	23
4.6	Utstyr til kommunikasjonssentraler ..	13	9	Brukerbetalingsordning	24
4.7	Radioterminaler	14	9.1	Prinsipper for brukerbetaling	24
4.8	Kontraktsforpliktelser og risiko	14	9.2	Virkninger	24
4.9	Forhandlingsresultatets konsekvens for utbyggings- og driftskostnader	15	10	Økonomiske konsekvenser	26
4.9.1	Kostnadsramme anslått i 2004	15	10.1	Bevilgningsmessige konsekvenser i første utbyggingstrinn	26
4.9.2	Kostnadsramme for landsdekkende utbygging	15	10.2	Drift av nødnettorganisasjonen	26
4.9.3	Kostnadsramme for utbygging av trinn 1	15	10.3	Økonomiske og administrative konsekvenser for kommunesektoren	26
4.9.4	Driftskostnader	16	10.4	Driftskostnader i første utbyggings- trinn	26
4.10	Vurdering av forhandlingsresultatet .	16			
5	Brukere av nødnettet	17			
5.1	Kjernebrukere – nødetatene brann, politi og helse	17			
5.2	Andre brukere	17			
5.3	Frivillige hjelpeorganisasjoner som brukere av nødnettet	17			
6	Tidsplan for utbyggingen	19			
6.1	Tidsplan for første utbyggingstrinn...	19			
6.2	Test og prøvedriftsperiode	19			
				Forslag til vedtak om igangsettelse av første utbyggingstrinn for nytt digitalt nødnett	28
				Vedlegg	
			1	Oversikt over nødnettutbygging i Europa pr. november 2006	29

St.prp. nr. 30

(2006–2007)

Om igangsettelse av første utbyggingstrinn for nytt digitalt nødnett

*Tilråding fra Justis- og politidepartementet av 1. desember 2006,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

I desember 2004 samtykket Stortinget i at Justis- og politidepartementet i 2005 kunne inngå kontrakt om første utbyggingsområde (trinn 1) av et felles digitalt radiosamband (nødnett) for nød- og beredskapsstatene i politidistriktene Follo, Romerike, Oslo, Asker og Bærum, Søndre Buskerud og Østfold. Det vises til St. prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2004 – 2005) «Framtidig radiosamband for nød- og beredskapsstatene» og Budsjettinnst. S. nr. 4 (2004-2005). En landsdekkende utbygging av nødnett ble beregnet til å koste om lag 3,6 mrd. 2004-kr forutsatt sammenhengende utbygging over 4 år. Utbygging av trinn 1 ble beregnet til 600 mill. 2004-kr.

Justis- og politidepartementet har fremforhandlet en kontrakt med Siemens AS om utbygging og drift av nytt digitalt nødnett basert på den europeiske standarden TETRA¹. Forhandlingsresultatet viser at en landsdekkende utbygging av nødnett i to trinn vil kunne gjennomføres innenfor den totale rammen på 3,6 mrd. kr som ble anslått i 2004, men at det blir en kostnadsforskyvning mellom trinnene slik at en større andel av kostnadene enn opprinnelig antatt kommer i første trinn.

Regjeringen kommer nå tilbake til Stortinget og ber om en endret fullmakt av to årsaker:

1. Forhandlingene for å oppnå en fordelaktig pris for staten tok lengre tid enn forutsatt, og kontrakt kunne derfor ikke inngås i 2005.
2. Selv om forhandlingsresultatet viser at en landsdekkende utbygging vil kunne skje innenfor angitt kostnadsramme på 3,6 mrd. kr, ligger kostnadene til anskaffelsesprosessen og utbygging av første trinn om lag 300 mill. kr høyere² enn det som ble anslått i 2004.

Endringen i kostnadsbildet vil ha bevilgningsmessige konsekvenser først i 2008.

Stortinget vektla betydningen av ferdigstillelse før 2009 dersom dette ikke går utover verdien av evalueringsprosessen, jf. Budsjettinnst. S. nr. 4 (2004-2005). Som følge av forsinkelser i anskaffelsesprosessen og ønske om en omfattende evaluering legges det nå opp til en prosess med sikte på ferdigstillelse av et første utbyggingsområde i

¹ TETRA (TErrestrial Trunked RAdio), radiostandard spesifisert av ETSI (European Telecommunications Standards Institute)

² Forskjellen i forhold til opprinnelig budsjett er reelt sett mindre enn 300 mill. kroner. Opprinnelig budsjett på 600 mill. var i 2004 kroner og må inflasjonsjusteres for å kunne sammenliknes med foreliggende budsjettestimater som i det vesentlige er i 2007 kroner. I tillegg inkluderer kostnadsrammen alle kostnader medgått i nødnettprosjektet i 2006.

løpet av 2007, test og evaluering i 2008 og utbygging av et ev. landsdekkende nett i perioden 2009 til 2011.

Anskaffelsen av nødnett gjennomføres som en sikkerhetsgradert anskaffelse i henhold til sikkerhetslovens kapittel 7. Detaljinformasjon om oppbygningen av nettet og driftsorganisasjonen

er unntatt offentlighet og beskrives dermed ikke i denne proposisjonen, jf. sikkerhetsloven § 11 og 12. Sensitiv leverandørinformasjon i kontrakt med leverandør er unntatt offentlighet i henhold til offentlighetsloven § 6 nr. 2 og § 5a, jf. forvaltningsloven § 13.

2 Bakgrunn

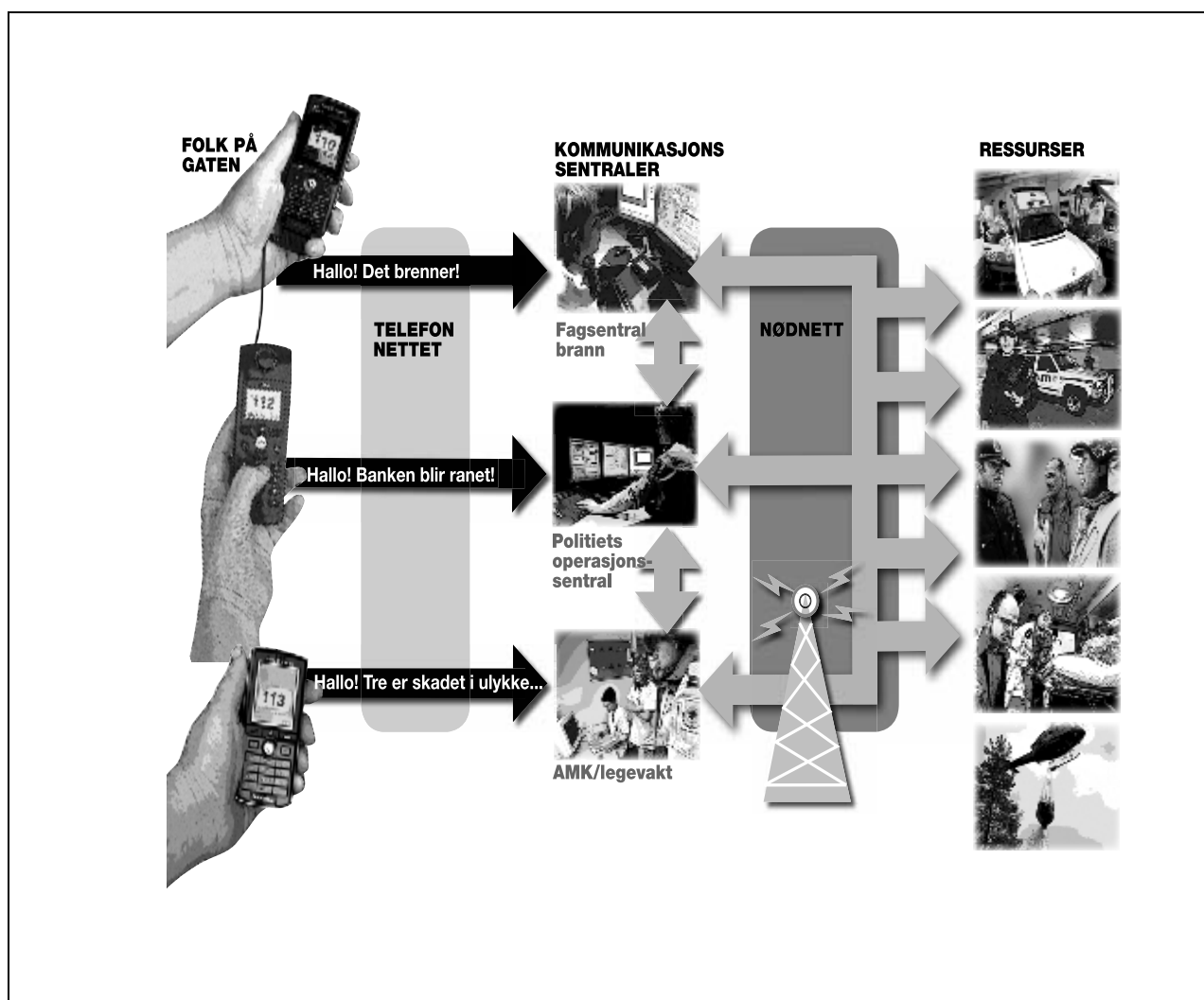
2.1 Hva er nødnettet

Brannvesenet, helsevesenet og politiet har i dag separate radiosamband bygget på gammel analog teknologi. Etableringen av ett nytt felles radiosamband for nød- og beredskapsstatene - nødnett – skal sikre at etatenes radiosamband tilfredsstillende operative og sikkerhetsmessige krav. Utskipling av gammelt utstyr er nødvendig for å styrke samfunnets evne til å møte organisert kriminalitet og terrortrusler. Tilsvarende er et nytt felles radiosam-

band en nødvendighet for håndtering av store ulykker og naturkatastrofer. Ved landsdekkende utbygging legges det opp til at ca. 40 000 radioer innen brann, politi og helse skal tilknyttes nødnett.

2.2 Behandling av saken i 2004

Dagens separate analoge radiosamband i politiet, brannvesenet og helsevesenet tilfredsstillende i liten

Figur 2.1 Nødnettets rolle i nødetatenes operative hverdag

grad operative og sikkerhetsmessige krav. Brudd i radiosambandet kan føre til farlige misforståelser og er sammen med manglende avlyttingssikkerhet et alvorlig hinder for det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Politiet vurderer radiosambandet som sitt viktigste verneutstyr. Dette var bakgrunnen for at Regjeringen Bondevik II i 2004 fremmet forslag om realisering av et første utbyggingsområde av et felles digitalt radiosamband for nød- og beredskapsstatene. Det ble understreket at dette var et ledd i en prosess med sikte på ferdigstilling av et landsdekkende nett i løpet av 2009.

Stortinget samtykket 02.12.2004 i at Justis- og politidepartementet i 2005 kunne:

innhente tilbud på etablering av et felles digitalt radiosamband (nødnett) for nød- og beredskapsstatene og inngå kontrakt om første utbyggingsområde. Dette området utgjøres av politidistriktene Follo, Romerike, Oslo, Asker og Bærum, Søndre Buskerud og Østfold.

innhente tilbud fra leverandør på utbygging i resten av landet.

2.3 Utvikling siden 2004

Siden 2004 har behovet for nytt nødsamband blitt understreket ytterligere. Etatene har nå ventet svært lenge på nytt nødnett. Det har i denne tiden ikke vært investert i særlig grad i oppdatering av eksisterende nettverk og situasjonen, bl.a. i politiet, er nå alvorlig. Flere hendelser har påvist svakheter i etatenes nåværende systemer. Gjennom NOKAS-rettsaken har det fremkommet at ranerne lyttet på politiradioen under ranet for å kunne sette inn mottiltak mot politiets aksjon. Evalueringen av Øvelse Oslo høsten 2006 konkluderer med at sambandsproblemene med dagens systemer reduserer mulighetene for effektiv krisehåndtering, både innad i og mellom nødetatene. Tilbakemeldinger spesielt fra Siviltforsvaret og frivillige organisasjoner som deltok i øvelsen, dokumenterer at mulighetene til å kunne kommunisere med nødetatene og andre organisasjoner i felles operasjoner er meget begrenset med dagens sambandssystemer.

Selv om terrortrusselnivået i Norge i dag generelt er lavt, er terrortruslene kommet nærmere Norge gjennom det som har skjedd i Storbritannia og Danmark, og truslene er mer uforutsigbare enn tidligere. Erfaringene fra terrorhandlingene i Lon-

don og Madrid påpeker behovet for et felles samband³ for nødetatene.

I 2004 iverksatte Datatilsynet en prosess⁴ overfor nødetatene for å sikre at personopplysninger som formidles via de respektive etatenes samband, ikke skulle komme på avveie. Datatilsynet krevde at sambandene skulle informasjonssikres ved kryptering. På bakgrunn av Stortingets vedtak 2. desember 2004 om nytt nødnett aksepterte imidlertid Datatilsynet at nødetatene, som en midlertidig løsning, instruerte sine ansatte om å bruke mobiltelefon og ikke de analoge sambandsnettene i de tilfeller personopplysninger må formidles inn til nytt nødnett er etablert. Dette har medført en større bruk av mobiltelefon i nødetatene.

De fleste land i Europa har nå enten realisert eller påbegynt realisering av landsdekkende, digitale nødnett. I Finland, Storbritannia, Belgia og Nederland er landsdekkende TETRA-nett i drift, mens det er under utbygging i Sverige, Østerrike, Italia og Portugal. I Tyskland er det inngått avtale med systemleverandør. Danmark har startet forhandlinger med tanke på å inngå kontrakt i 2007. Samtlige av disse prosjektene baserer sine nett på TETRA-standarden. I tillegg har Sveits, Frankrike, Spania og Tsjekkia landsdekkende Tetrapol-nett. TETRA og Tetrapol er de to teknologier som er anbefalt for nødsamband innenfor Schengen-samarbeidet. Risikoen for at TETRA ikke skal utvikles i takt med markedets behov er derfor lav, noe som også fremholdes av analyseselskapet Gartner, som nylig har gjennomgått det norske prosjektet⁵. I følge Gartner har utvikling av TETRA til en løsning som tilfredsstiller brukerkrav på nødetatenes spesialområder, vært tid- og ressurskrevende, og det anses derfor lite sannsynlig at det foreligger alternativ teknologi til TETRA som oppfyller brukerkravene i løpet av kort tid. Gartner uttaler videre at det ikke er noen tegn til at det utvikles adekvat tilleggsutstyr til de kommersielle nettene slik at disse kan tilfredsstille kravene for nød- og beredskapskommunikasjon. Mer informasjon om status i andre land er gitt i vedlegg 1.

³ Digitalt nødsamband var under innføring i politiet i London i 2005 (Airwave). Ambulanse og brann er nå i ferd med å ta i bruk det samme sambandet.

⁴ Politiet fikk pålegg om å kryptere sitt samband, og brann og helse fikk varsel om pålegg.

⁵ Jf. Gartners rapport «Nødnett contract review, budget review and risk assessment», v1.1, 20.11.2006

3 Anskaffelse av nytt digitalt nødnett i Norge

Konkurransen om leveranse av nødnett ble igangsatt umiddelbart etter Stortingets vedtak i desember 2004 med henblikk på å inngå kontrakt med en leverandør som får ansvar for å levere et komplett, nøkkelferdig system inkludert driftstjenester. Anskaffelse av radioterminaler gjøres etter at leverandør for nett er valgt.

Stortinget ga i sitt vedtak samtykke til å innhente tilbud og inngå kontrakt for et første utbyggingstrinn, og til å innhente tilbud for resten av landet. I utgangspunktet kunne man tenke seg kontrakten utformet enten som en kontrakt om utbygging av trinn 1 med opsjon på utbygging av trinn 2 (uten kjøpsforpliktelse), eller som en kontrakt som dekker hele utbyggingen, men inneholder et forbehold om Stortingets samtykke til utbygging av trinn 2.

En kontrakt hvor hoveddelen av oppdraget knyttes til en opsjon, medfører at kontraktens omfang ikke vil være klarlagt når tilbudene inngis. Usikkerheten knyttet til opsjonsdelen av kontrakten vil gjøre det vanskelig for tilbyderne å utforme sine tilbud, samt at det er vanskelig for oppdragsgiver å utarbeide gode tildelingskriterier. Praksis fra KOFA (Klagenemnda for offentlige anskaffelser) viser at bruk av omfattende opsjoner kan være problematisk i forhold til de grunnleggende kravene til anskaffelsesprosessen.

Justisdepartementet valgte derfor å sette hele prosjektet ut på anbud, med forbehold i konkurransegrunnlaget om at gjennomføringen av trinn 2 forutsetter Stortingets samtykke. Tilbyderne har fra starten av vært informert om at det skal foretas en evaluering av prosjektet når trinn 1 er ferdigstilt og at Stortinget deretter tar stilling til utbyggingen av trinn 2. Denne kontraktsmodellen ivaretar statens behov for å kunne reservere seg mot utbygging av trinn 2, samtidig som fremgangsmåten best sikrer de grunnleggende kravene til forutsigbarhet, gjennomsiktighet og likebehandling, jf. lov om offentlige anskaffelser § 5.

Anskaffelsen av nødnettet er gjennomført i henhold til reglene for konkurranse med forhandling etter forutgående prekvalifisering. Prekvalifiseringen ble gjennomført våren 2005. Det meldte seg interessenter som skisserte nødnett med basis

i teknologiene CDMA-2000, TETRA og TETRA-POL. Firmaet som søkte prekvalifisering for en CDMA-basert løsning ble avvist på grunn av manglende finansiell styrke og gjennomføringsevne⁶.

Ved utarbeidelsen av spesifikasjonen for nødnettet ble det lagt stor vekt på å gjøre denne teknologinøytral for å sikre at det kunne gis tilbud med basis i ulike tekniske løsninger. Konkurranses grunnlaget ble sendt til prekvalifiserte tilbydere i mai 2005, og tilbud ble mottatt 17.10.2005⁷. Et tilbud basert på TETRAPOL-teknologi ble avvist etter innledende evaluering fordi tilbudet samlet sett ikke ble vurdert å ha mulighet for å kunne vinne konkurransen. Justisdepartementet har forhandlet med Siemens AS og EADS Secure Networks OY⁸, som begge baserte sine tilbud på TETRA-teknologi. I tillegg har det vært forhandlet med to selvstendige tilbydere av kommunikasjons-sentralløsninger⁹.

Brukermedvirkning har stått svært sentralt i anskaffelsesprosessen, og representanter fra politi, brannvesen og helsevesen har deltatt i Justisdepartementets prosjektorganisasjon, sammen med innleid fagekspertise på tekniske, juridiske og finansielle områder. Om lag 50 personer har vært involvert i forbindelse med tilbudsevaluering og forhandlinger. Stor brukermedvirkning anses som et viktig risikoreduserende tiltak i prosjektet.

Prosessen fram til valg av leverandør har tatt ca. 8 måneder lengre tid enn planlagt, hovedsakelig pga. forlenget tilbudsfrist og mer krevende konkurranse enn forventet. Den gode konkurransen har resultert i at anskaffelsen av landsdekkende nett kan gjøres innenfor de kostnadsrammene som ble beskrevet i St. prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2004–2005).

⁶ Avgjørelsen om avvisning ble gitt støtte i Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) saksnr. 2005/115, som uttalte at staten hadde rett og plikt til å avvise tilbyderen.

⁷ Opprinnelig tilbudsfrist var satt til 1. september 2005. Etter forespørsel fra leverandørene ble fristen forlenget.

⁸ Opprinnelig ble et konsortium ledet av Telenor Telecom Solutions prekvalifisert. Konsortiet ble omorganisert, samtidig som EADS Secure Networks OY overtok den delen av Nokia som hadde ansvar for TETRA.

⁹ Ericsson AS og Frequentis GmbH leverte selvstendige tilbud på utstyr til kommunikasjonsentraler.

Nødnettprosjektet la 25.09.2006 fram sin innstilling om foretrukket leverandør for nødnettleveransen. I november 2006 ble det besluttet å gå videre med Siemens AS som foretrukket leverandør.

Tabell 3.1 under gir en kortfattet oppsummering av prosessen for etablering av nødnett:

Tabell 3.1

Tid	Aktivitet
1995-1996	Forstudie «Felles radionett for nødetatene»
1998-2001	Utredning «Felles radiosamband for nød- og beredskapsstatene»
2001-2003	Pilotprosjekt i Trondheim
2002-2004	Prosjektforberedelser, fastsettelse av brukerkrav og tekniske krav
Mars 2003 - juni 2004	Kvalitetssikring ved konsultentselskapene Metier Scandinavia AS og Prosjekt- og teknologiledelse AS
02.12.2004	Storingsvedtak, Budsjettinnst.S. nr. 4 (2004-2005)
Des. 2004 – mars 2005	Prekvalifisering
03.05.2005	Konkurransesgrunnlag utsendt til prekvalifiserte tilbydere
17.10.2005	Tilbudsfrist
Okt. – des. 2005	Tilbudsevaluering
Jan. 2006 –	Forhandlinger
25.09.2006	Prosjektet innstiller på valg av foretrukket leverandør
November 2006	Gjennomgang ved analyseselskapet Gartner
14.11.2006	Offentliggjøring av valg av foretrukket leverandør

4 Forhandlingsresultatet

4.1 Valgt leverandør

Etter langvarige forhandlinger og omfattende evalueringer av tilbudene fremstod tilbudet fra Siemens AS¹⁰ som totalt sett mest økonomisk fordelaktig for staten. Siemens har omfattende erfaring fra store telekomprosjekter i Norge blant annet gjennom leveranser av mobilnett til NetCom AS og Jernbaneverket, samt fra store prosjekter ellers i verden.

Siemens-konsernet har vært gjenstand for granskning i forbindelse med IKT-kontrakter i Forsvaret (Dalseideutvalget). Regjeringen har derfor gjennomgått forholdet til Siemens AS og datterselskapet Siemens Business Service AS (SBS). Til tross for at de beskrevne forholdene i Dalseideutvalgets rapport er alvorlige og under etterforskning av Økokrim, har Regjeringen besluttet at Siemens AS ikke avvises som tilbyder i nødnettsaken. Datterselskapet SBS vil ikke ha noen leveranser knyttet til nødnettkontrakten.

Justisdepartementet har etablert kontakt med Forsvarsdepartementet med sikte på erfaringsoverføring ved utforming og oppfølging av kontrakter. Justisdepartementet vil sikre at dette følges opp i praksis.

Siemens og Nokia har globalt besluttet å fusjonere sine nettverksvirksomheter i et nytt felleseid selskap; Nokia Siemens Networks OY, med heleid datterselskap i Norge; Nokia Siemens Networks Norge AS. Fusjonen ble godkjent av EU-kommisjonen 14. november 2006. Siemens AS sine rettigheter og forpliktelser knyttet til nødnettleveransen, er planlagt overført til Nokia Siemens Networks Norge AS som ledd i fusjonen. En slik overføring vil i så fall kreve samtykke fra Justisdepartementet. Justisdepartementet har som intensjon å inngå kontrakt direkte med Nokia Siemens Network Norge AS og vil i den forbindelse foreta nødvendige avklaringer i forhold til dette selskapet.

4.2 Valgt løsning

Det er fremforhandlet en kontrakt som gir leverandøren totalansvar for leveransen av nødnettet og utstyret i nødstatens kommunikasjonsentraler. Kontrakten inneholder også en langsiktig drifts- og vedlikeholdsavtale.

Nødnettet skal baseres på TETRA-teknologi fra Motorola, og nettet er basert på at kjernenettelementer og radiosendere står i en ringstruktur av telelinjer som sikrer svært høy oppetid. Leveransene til de tre nødstatens kommunikasjonsentraler er basert på utstyr fra det østerrikske firmaet Frequentis GmbH

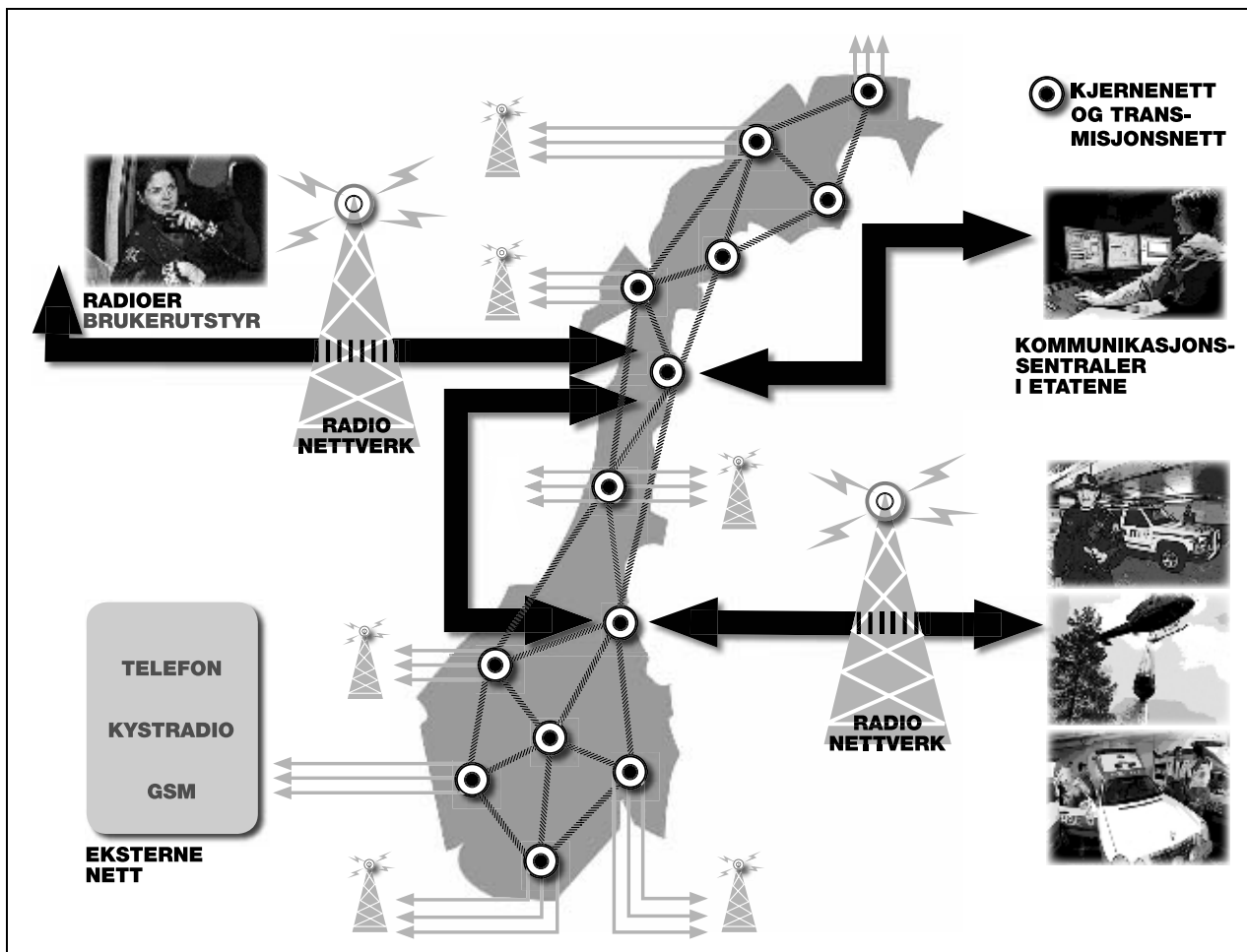
Nødnettet er bygget opp av:

- *et kjernenett* av datamaskiner eller «svitsjer» med informasjon om nettets oppbygning og om hvor de ulike radioterminalene befinner seg, samt apparatets status, til enhver tid. Kjernenettets hovedoppgave er å koble opp samtalene mellom de riktige brukerne. Tjenestekritiske komponenter er duplisert og innplassert på geografisk atskilte steder. Kjernenettkomponentene plasseres i sikrede anlegg.
- *et radionettverk* bestående av et stort antall radiosendere/mottakere med antenner plassert i høye master, på toppen av høye bygninger, i tunneler og andre steder som sikrer at det oppnås god dekning for nødnettet. Radionettverket vil i all hovedsak bli innplassert i eksisterende bygninger og master.
- *et transmisjonsnett*, det vil si telelinjer som overfører tale og data fra radionettverkets enkelt-sendere og mottakere til kjernenettet og videre til andre radiosendere, annet tilkoblet utstyr eller telelinjer til andre nett som er tilkoblet nødnettet. Transmisjonsnettet er delvis bygget opp av leide linjer og delvis av linjer som staten kjøper selv.

4.3 Sentrale egenskaper ved det nye nettet

Nødnettet kan beskrives ved følgende sentrale egenskaper:

¹⁰ Siemens' hovedsamarbeidspartnere er Motorola og Frequentis, i tillegg inkluderer tilbudet leveranser fra BaneTele, Telenor, Cura Consulting og Zenitel.

Figur 4.1 Oppbygning av nødnett

- Ved landsdekkende utbygging vil nødnettets radiosendere/mottakere dekke om lag 80 % av landets areal og nær 100 % av befolkningen. Det vil bli spesielt god dekning i byer og tettsteder, også innendørs. For å kunne benytte nødnettets også ved hendelser i områder der det ikke er mulig å etablere fast dekning, vil det bli anskaffet mobile radiosendere/mottakere som kan fraktes til et skadested med redningshelikopter. Radiodekningen vil kunne forsterkes lokalt ved hjelp av spesialradioer i kjøretøyer.
- Talesamband: Nødnettets er et spesialsamband for kommunikasjon i grupper, men kan også benyttes til én-til-én samband, til å ringe ut av nettet og inn i andre nett (telefonnettet, mobiltelefonnettet, kystradioen, Forsvarets digitale nett osv.). Det er også mulig å kommunisere direkte mellom to eller flere radioer når brukere er utenfor radiosendernes dekningsområde, eller på et skadested med stort behov for helt lokal kommunikasjon.
- Utdanning med to-veis funksjon for bl.a. deltidssbrannfolk og helsepersonell gir mulighet for hurtigere utrykning og riktigere bruk av tilgjengelige ressurser.
- Avlyttingssikkert samband: Det at samtaler ikke kan avlyttes, er avgjørende for politiets arbeid og tjenestemennenes sikkerhet.
- Informasjonssikkerheten i nettet sikrer personvernet.
- Egen nødknapp/sikkerhetsalarm til bruk for personell i fare bedrer den personlige sikkerheten. Nødknappen åpner for direkte kommunikasjon med høyeste prioritet til kommunikasjonssentralen i en nødssituasjon.
- God kapasitet ved ulykker og i den daglige operative tjeneste.
- Dataoverføring gir mulighet for innføring av applikasjoner som kart og posisjonsdata¹¹, trådløs rapportering, databasetilgang og bildeoverføring. I startfasen vil datatjenester ha en overføringsrate på maksimalt 28,8 kb/s. Dataoverføring med hastighet opp til 163 kb/s er tenkt inn-

ført i byer, tettsteder og langs europaveier, riksveier og fylkesveier fra 2009.

- Nødnettet vil kunne brukes i helikopter og fly opptil 8 000 fot over havet.
- Nødnettet etableres for å gi dekning på fastlandet, men vil også kunne benyttes i skjærgården og de nære kystområder. I tillegg vil det være mulig å kommunisere mellom kystradioen og nødnettet.

Boks 4.1 Overordnet teknisk beskrivelse av nødnettet:

Nødnettet er basert på den europeiske standarden TETRA (TErrestrial TRunked RAdio), jf European Telecommunications Standards Institute (ETSI) <http://www.etsi.org/tetra>.

Siemens leverer Motorolas Dimetra IP v. 6.0 system, <http://www.motorola.com/tetra>. Dette er et moderne IP-svitsjet nett, med LAN-svitsjer, servere og grensesnittsrutere som sentrale komponenter.

Radiosenderne er tilknyttet kjernenettet i en 2 Mbit/s ringstruktur, med en kombinasjon av radiolinje og leide linjer.

For trinn 1 vil datatjenester være basert på TETRA flerkanalet («multi slot») pakkedataløsning som muliggjør en maksimal, netto overføringsrate på maksimalt 28,8 kb/s. Dataoverføring basert på TETRA Enhanced Data Services (TEDS), som er et resultat av ETSIs supplering av TETRA med ny funksjonalitet (TETRA 2), er tenkt innført i byer, tettsteder og langs europaveier, riksveier og fylkesveier fra 2009. Den varianten av TEDS som planlegges innført i nødnettet vil muliggjøre overføring av brukerdata med hastighet opp til 163 kb/s.

Krypteringen av luftstrekket i TETRA er standardisert av ETSI og er vesentlig sterkere enn i GSM nettet.

Trafikken fra enkeltindivider er blandet (multiplekset) og talen er kodet (TETRA kode) under all overføring i nødnettet.

4.4 Informasjonssikkerhet i nødnettet

Nødnettet tilfredsstiller Datatilsynets pålegg om kryptering av nødnettenes samband¹². All trafikk (tale og data) i nødnettet vil bli sikret med kryptering på den mest sårbare overføringsstrekningen, på luftstrekket mellom radioterminal og radiosendere/mottakere. Apparater som blir tapt eller stjålet, vil kunne utelukkes fra å ha tilgang til nettet. Videre er det mekanismer i TETRA-teknologien som høyner sikkerhetsnivået ytterligere. I sum gir dette en god informasjonssikkerhet for taletrafikken. For informasjon som er skjermingsverdig etter sikkerhetsloven og for informasjon knyttet til kriminalitetsbekjempende arbeid hos politiet, økes konfidensialiteten ytterligere ved at taletrafikken krypteres hele veien fra sender til mottaker (ende-til-ende kryptering). Dette fordrer stringent administrativ oppfølging. Slike krypteringssystemer er under implementering eller vurdering også i andre land som benytter TETRA, da spesielt for bruk i spesialstyrker innen politiet.

4.5 Ansvar for drift og vedlikehold av nødnettet

Leverandør av nødnettet forplikter seg til å levere drift og vedlikeholdstjenester i utbyggingstiden og en etterfølgende 15-årsperiode. Det stilles krav til at tjenestene som leveres sluttbrukerne, til enhver tid har kontraktsfestet kvalitet. Nødnetten og det nye forvaltningsorganet for nødnett vil ha ansvar for drift og vedlikehold av løsningene i kommunikasjonsentralene, terminaladministrasjon (inkludert logistikk, terminalprogrammering og administrasjon av kryptonøkler), brukeradministrasjon og brukerstøtte.

4.6 Utstyr til kommunikasjonsentraler

Det skal leveres utstyr til nødnettenes kommunikasjonsentraler, dvs. de bemannede sentralene der nødnetten styrer sin operative virksomhet, herunder politiets operasjonsentraler (mottak av nød-melding 112) og lensmannskontorer, branns fagsentraler (mottak av nød-melding 110) og helses akuttmedisinske kommunikasjonsentraler (AMK

¹¹ Posisjonsdata gjør det mulig for nødnettenes operatører å se kjøretøyenes posisjon på et kart, og dermed styre kjøretøyene (såkalt flåtestyring). Slike applikasjoner finnes til en viss grad også i dag, basert på kommersielle mobiltelefonnett, for eksempel GPRS (General Packet Radio Service - en mobil datatjeneste som er tilgjengelig i GSM-nettet).

¹² Krav til informasjonssikkerhet, herunder konfidensialitet, er regulert i lov om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven), lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) og lov om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven).

- mottak av nødmelding 113), akuttmottak og legevaktsentraler.

De tre nødetatene har gjennom forhandlingene blitt enige om å benytte samme utstyrsleverandør (Frequentis GmbH). Ved et eventuelt tettere samarbeid mellom etatene vil dette forenkle videreutvikling av løsninger over tid.

4.7 Radioterminaler

De enkelte brukere vil kommunisere over nødnettet gjennom håndholdte og kjøretøymonterte radioterminaler¹³. Det skal inngås rammeavtale med én leverandør av radioterminaler for trinn 1, med mulighet for forlengelse i ytterligere ett år etter ferdigstilling av trinnet. I en tidlig kritisk fase av utbyggingen anses det som nødvendig å kunne forholde seg utelukkende til én leverandør. I tillegg vil også brukeropplæringen i trinn 1 forenkles.

Anskaffelsen av radioterminaler for trinn 1 gjennomføres som en begrenset anbudskonkurranse¹⁴ etter hasteprosedyren¹⁵, da en rask gjennomføring av terminalanskaffelsen er tidskritisk i forhold til å kunne igangsette utbyggingen av nettet innenfor den fastsatte planen. Funksjoner som er spesielle for det norske nødnettprosjektet, realiseres med basis i standardiserte TETRA-nettfunksjoner og signaleringsprotokoller, slik at uavhengige leverandører kan tilpasse sitt brukerutstyr og konkurrere om leveranser.

Det er satt krav til at nettet skal kunne brukes med radioterminaler fra forskjellige leverandører. Det er derfor stilt krav om at nettleverandøren skal levere radioterminaler fra flere uavhengige leverandører i trinn 1 for å teste at disse fungerer i nettet.

For trinn 2 planlegges det å gjennomføre ny anbudskonkurranse der det eventuelt inngås rammeavtaler med ytterligere leverandører av radioterminaler.

4.8 Kontraktsforpliktelser og risiko

Det inngås kontrakt med leverandør for landsdekkende utbygging, men med forbehold om Stortingets beslutning for videreføring etter trinn 1. Leverandør har totalansvar for både utbygging og leveranse av nettet, drift av nettet, leveranse av utstyr til kommunikasjonssentralene samt all integrasjon

mellom disse leveransene. Forpliktelsene til leverandør er beskrevet i flere kontrakter med intern avhengighet:

- *Kontrakt for utbygging og leveranse (Leveransekontrakten)* av nødnettet gjelder i 20 år etter at den er underskrevet. Avtalen omfatter alt utstyr og alle tjenester som er nødvendige for å realisere nødnett i henhold til kontraktens krav. Etter at utbyggingen er ferdig, vil denne avtalen også benyttes til tilleggsbestillinger og oppgraderinger.
- *Kontrakt for drift- og vedlikehold (Operatørkontrakten)* av nødnettet gjelder i utbyggingsperioden (ca. 5 år inkludert evalueringsstans mellom trinn 1 og trinn 2) og ytterligere 15 år. Denne kontrakten stiller krav til leverandøren som «operatør» av nødnettet. Her stilles det direkte driftsmessige krav for å sikre at tjenestene som leveres til sluttbrukere til enhver tid har kontraktsfestet kvalitet.
- *Rammeavtale* for leveranse av utstyr til kommunikasjonsentralene gjelder i 6 år. Denne omfatter all leveranse av utstyr til de tre nødetatenes kommunikasjonsentraler, og inkluderer tilhørende støttetjenester. Avtalen kan senere benyttes ved supplering og utskiftning av utstyr, samt til å bestille serviceavtaler. Justisdepartementet har innhentet skriftlig fullmakt¹⁶ fra hvert enkelt helseforetak og hver enkelt kommune, herunder også fra selskaper opprettet av kommunene. På denne måten kan fullmaktsgivere ved behov selv gjøre innkjøp over statens rammeavtaler og oppnå tilsvarende priser som staten har fått.
- *Overbyggingskontrakten* beskriver leverandørens totalansvar på tvers av de tre andre kontraktene.

De fremforhandlede avtalene baserer seg på kontraktsmekanismer som er vanlige ved telekomkontrakter av denne størrelse og varighet, og alle de sentrale mekanismene bidrar til å minimere statens risiko ved prosjektet. De viktigste av disse er:

- Kontrakten er basert på *fastpris*. Dette skal gi staten en mer forutsigbar pris, og leverandøren skal dekke ekstrakostnadene dersom det blir behov for å supplere med flere komponenter enn beregnet for å oppnå for eksempel avtalt dekning og kapasitet.

¹³ Håndholdte radioterminaler i nødnettet kan sammenlignes med mobiltelefoner.

¹⁴ Jf. anskaffelsesforskriften § 4-1 (1)

¹⁵ Jf. anskaffelsesforskriften § 7-4

¹⁶ Ihht. anskaffelsesregelverket må selvstendige rettssubjekter avgi fullmakt til inngåelse av rammeavtale for å kunne gjøre innkjøp over disse uten å gjennomføre en egen separat anskaffelsesprosess. Dette gjelder også for evt. interkommunale selskaper (IKS) og andre selskaper opprettet av kommunene.

- Det påhviler leverandøren å levere et *nøkkelferdig* system. Dette innebærer at leverandøren har hovedansvar for at alle komponentene i nødnettet fungerer sammen, herunder også tilknyttet brukerutstyr.
- Prinsipper for *overskuddsdeling* ved fortjeneste over avtalt nivå («gain share») er innarbeidet i kontraktene. Hensikten med dette er å gi leverandør incentiver til å etablere en effektiv prosjektgjennomføring og drift av nettet over tid, samtidig som staten får sin del av effektiviseringsgevinsten.
- Mekanismer for *kontroll/justering av prisene* i kontrakten mot gjeldende markedspriser («benchmarking») er akseptert og innarbeidet i kontraktene. Disse mekanismene sikrer staten mulighet til å være med å dele økonomiske fordeler som eventuelle fremtidige nedganger i prisen på tekniske utstyr vil gi, samtidig som leverandøren har insentiv til å redusere kostnadene.
- Staten har innsyn i leverandørens kostnader og marginer (*åpen bok*).

4.9 Forhandlingsresultatets konsekvens for utbyggings- og driftskostnader

4.9.1 Kostnadsramme anslått i 2004

Landsdekkende utbygging av nødnett ble kvalitets-sikret i 2004, og kostnadene ble beregnet til om lag 3,6 mrd. 2004-kr forutsatt sammenhengende utbygging over 4 år. Øvre kostnadsramme var anslått til ca. 4 mrd. 2004-kr.

I etterkant av kvalitetssikringen ble det besluttet å dele opp utbyggingen i to trinn. Etter oppdelingen i to trinn ble kostnadene for trinn 1 beregnet av Justisdepartementet til 600 mill. 2004-kr. Kostnadsrammen for trinn 1 ble ikke eksplisitt kvalitetssikret. Beregningene var basert på at kostnadene ved trinn 1 i hovedsak var proporsjonal med antall radiosendere i et landsdekkende nett.

4.9.2 Kostnadsramme for landsdekkende utbygging

Basert på forhandlingsresultatet og gjeldende planer for utbygging anslår Justisdepartementet at en landsdekkende utbygging i to trinn kan realiseres innenfor kostnadsrammen angitt i St. prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2004–2005), kostnadene for trinn 1 medregnet. Analyse-selskapet Gartner har også gjennomgått kontraktsutkastene og budsjettet for en

nasjonal utbygging. Deres konklusjon er at kostnaden for en nasjonal utbygging vil bli svært nær det opprinnelige kostnadsestimatet på 3,6 mrd. 2004-kroner¹⁷, og godt innenfor de 450 mill. kronene i usikkerhetsavsetning som kvalitetssikrer anslø i 2004.

4.9.3 Kostnadsramme for utbygging av trinn 1

Basert på forhandlingsresultatet legger Justisdepartementet til grunn at trinn 1 skal kunne anskaffes innenfor en kostnadsramme på 900 mill. 2006-kr.

Økningen i kostnadsrammen for trinn 1 har flere årsaker:

- Det var opprinnelig forutsatt kontraktsinngåelse i starten av 2006. Langvarige forhandlinger har gjort det mulig å anskaffe et landsdekkende nett innenfor rammen på 3,6 mrd. 2004-kr. Samtidig har dette, sammen med forlenget tilbudsfrist, gitt nærmere et års forsinkelse i prosessen. Kostnadene knyttet til økt tidsforbruk inngår i kostnadsrammen for trinn 1.
- Store deler av utviklings- og tilpasningskostnadene for nødnettet ligger i trinn 1. Startkostnadene ved å bygge opp leverandørens utbyggingsorganisasjon og etablere drifts- og vedlikeholdsorganisasjonen er større enn opprinnelig forutsatt. Det ble ikke tatt tilstrekkelig høyde for dette forholdet i 2004 da kostnadene til trinn 1 ble estimert.
- Ved nærmere gjennomgang har det vist seg nødvendig med en økning i både antallet kommunikasjonssentraler og noe endring i funksjonaliteten i dette utstyret samt et økt antall radio-terminaler innen helsesektoren i forhold til opprinnelig budsjett.
- For å sikre en mest mulig reell evaluering etter trinn 1, er det viktig at alle områder innen trinn 1 får dekning i tråd med fastsatte krav. Imidlertid vil noen av landområdene innen trinn 1, spesielt i randsonene, få dekning fra radiosendere/mottakere plassert utenfor trinn 1. Disse er nå tatt med i kostnadsrammen for trinn 1.

Kostnadsrammen bygger på at utbyggingen starter januar 2007. Dersom oppstartstidspunktet må forskyves, vil dette medføre tilleggskostnader i prosjektorganisasjonen. Tilbudet utløper 31.01.2007. Dersom kontrakt ikke inngås innen denne datoen, må det forhandles frem en ny tidsplan.

¹⁷ Innenfor 2 % avvik i deres beregninger.

Kostnadsrammen bygger også på at Stortinget tar stilling til utbygging av trinn 2 i forbindelse med behandling av statsbudsjettet for 2009. Hvis beslutningen om landsdekkende utbygging skulle komme senere, vil det fortsatt påløpe kostnader til drift av nødnettorganisasjonen i perioden frem til nytt vedtak foreligger. I tillegg legges det ikke opp til å ta full brukerbetaling før det foreligger vedtak om videre utbygging.

4.9.4 Driftskostnader

Stortinget forutsatte i Budsjettinnst. S. nr. 4 (2004-2005):

Komiteen viser til at nødetatene betaler driftsutgiftene etter hvert som nødnettet bygges ut og etatene tar nettet i bruk. Utgiftene dekkes innenfor etatenes til enhver tid gjeldende budsjettrammer. Komiteen forutsetter at driftsutgiftene for det nye nettet ikke vil fravike vesentlig fra de samlede utgiftene etater og kommuner har i dag.

Kvalitetssikrer anslo i 2004 at nettets driftskostnader ved landsdekkende utbygging ville være 298 mill. kr i året, men beregninger i 2004 viste at etatenes samlede årlige utgifter til dagens samband var ca. 260 mill. kroner. I 2006 har beregningene av etatenes samlede kostnader blitt vurdert på nytt, og anslaget er nå justert opp til 271 mill. kr.

Forhandlingsresultatet viser at betaling til leverandør for drift av nødnettet vil ligge på om lag det forventede nivået. Fra 1. januar 2004 gjelder en ny lov om kompensasjon av merverdiavgift. Kompensasjonsloven gjelder kommunale og fylkeskommunale enheter, ikke aktiviteter drevet av staten. I

henhold til denne loven vil kommunale brukere av nødnettet kunne få fradrag for mva.

I tillegg til den direkte brukerbetalingen for nettet, vil det i tråd med forutsetningene for prosjektet også påløpe utgifter for kommuner og statlige etater til leie av datalinjer til kommunikasjonsentraler, samt kostnader til etatsinterne utgifter som opplæring, brukerstøtte, løpende vedlikehold og utskifting av radioterminaler, og administrasjon av brukere i nettet. Disse kostnadene er hittil ikke estimert i detalj. Det legges derfor opp til at det skal gjennomføres en uavhengig vurdering av nødetatenes samlede kostnader før og etter innføring av nytt nødnett.

4.10 Vurdering av forhandlingsresultatet

Berørte departementer har vurdert forhandlingsresultatet. Som ledd i dette arbeidet har analyseselskapet Gartner gjennomgått kontraktene, prisene som er oppnådd, og risiko. Konklusjonen fra vurderingene er at det er fremforhandlet en god avtale som gir staten tilfredsstillende priser og betingelser både for landsdekkende utbygging og for trinn 1. Gartner konkluderer videre med at økningen i trinn 1 i det vesentlige fremstår som en kostnadsforskyvning fra trinn 2, og uttrykker at de ikke finner noe grunnlag for å justere den foreliggende estimerte kostnadsrammen for trinn 1 som Justisdepartementet nå legger til grunn. Gartners hovedkonklusjon er at det ikke er avdekket noen forhold i prosjektet som tilsier at anskaffelsesprosessen bør stanses.

5 Brukere av nødnett

5.1 Kjernebrukere – nødetatene brann, politi og helse

Kjernebrukere av det nye nødnett er de tre nødetatene brann, politi og helse. Representanter fra kjernebrukerne har vært involvert i prosjektet fra starten av, og brukerkrav fra brann, politi og helse har vært førende ved valg av løsning.

Nødetatene har vært representert i nødnettprosjektet gjennom egne delprosjekter, ledet av hhv.:

- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) for brann
- Politidirektoratet (POD) for politiet
- Sosial- og helsedirektoratet (SHdir) for helse

Brukerutstyr¹⁸ til kjernebrukerne er inkludert i anskaffelsen. Omfang av brukerutstyr til hver enkelt etat er avtalt mellom Justis- og politidepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og de tre direktoratene. Totalt legges det opp til anskaffelse av i overkant av 10 000 radioterminaler i første utbyggingsområde og om lag 40 000 radioterminaler i hele landet.

Helseforetakene og politiet vil bli pålagt å benytte nødnett i det omfang som det er budsjettet. De enkelte kommunale etater er pliktige til å ta i bruk det nye nødnett, jf.

- forskrift av 18. mars 2005 nr. 252 om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus §§ 4, 7, 8-10
- forskrift av 14. april 2000 nr. 328 om fastleggeordning i kommunene, § 11 c)
- forskrift av 26. juni 2002 nr. 729 om organisering og dimensjonering av brannvesen (dimensjoneringsforskriften) § 6-3 og §§ 4-5 til 4-7
- brann- og eksplosjonsvernloven av 14. juni 2002 nr. 20 §§ 9, 11e) og 16.

5.2 Andre brukere

I Budsjettinnst. S. nr. 4 (2004-2005) uttalte Justiskomiteen at:

¹⁸ Med brukerutstyr menes radioterminaler og utstyr til nødetatenes kommunikasjonssentraler.

Det nye nødnett vil slik komiteen ser det, fremstå som en av grunnpilarene i det framtidige totalforsvaret og komiteen forutsetter at andre brukergrupper enn kjernebrukerne skal bli brukere av nødnett. Regjeringen legger opp til at alle virksomheter som har et nød- og beredskapsansvar er potensielle brukere av nødnett.

I trinn 1 legges det opp til at antall brukergrupper begrenses til nødetatene og noen få mindre brukergrupper som arbeidsmessig har tett kontakt med nødetatene i sitt daglige virke. Andre potensielle brukergrupper vil få anledning til å ta nødnett i bruk på permanent basis etter at en ev. beslutning om videreføring i resten av landet er tatt. Frekvenstillatelse tildelt nødnett er ikke til hinder for at nettet gjøres tilgjengelig for andre brukere enn brukergrupper som er tildelt et nød- og/eller beredskapsansvar, jf. kap. 8.2. Andre brukere vil også kunne omfatte kommersiell bruk av nettet, og i så fall må det betales en forholdsmessig frekvensavgift for de tildelte frekvenser.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har stilt krav til elforsyningen om radiosamband, jf. beredskapsforskriften for kraftforsyningen¹⁹. I samråd med NVE vurderes *mulighetene for bruk av nødnett som elforsyningens ordinære driftsradio løsning*. Det er inngått intensjonsavtaler med tre energiselskaper med sikte på utnyttelse av infrastruktur og fremtidig bruk av nettet.

5.3 Frivillige hjelpeorganisasjoner som brukere av nødnett

Stortinget uttrykte i Budsjettinnst. S. nr. 13 (2005-2006):

Komiteen mener at de frivillige organisasjonene som blant annet driver redningstjeneste, er en viktig del av den norske redningstjenesten og som i mange sammenhenger kan ses på som en integrert del av den samlede norske beredskapen. Komiteen peker på at de frivillige organisasjonene i redningstjenesten er avhen-

¹⁹ Forskrift om beredskap i kraftforsyningen av 16. desember 2002 nr. 1606

gige av et godt samband for å kunne være en effektiv og god samarbeidspartner for de offentlige nød- og beredskapsstatene.

Justisdepartementet har vært i kontakt med de frivillige hjelpeorganisasjonene med sikte på fremtidig tilknytning og bruk av nødnettet. I St.prp. nr. 66 (2005-2006) opplyste Justisdepartementet at det legges opp til at den videre implementeringen av de frivillige hjelpeorganisasjonene stilles i bero inntil det foreligger eventuelt vedtak om landsdekkende utbygging.

Når utbyggingen av nytt nødnett er kommet i gang, vil det fokuseres på planlegging av operativ bruk av nettet, herunder etablering av nasjonal sambandsplan og gruppestrukturer. Frivillige hjelpeorganisasjoner vil etter hvert bli invitert til å delta i dette arbeidet.

For å sikre at evalueringen av første utbyggingstrinn får tilstrekkelig bredde, vil enkelte brukergrupper få stilt noen radioer til sin disposisjon i visse perioder for å delta i evalueringen.

6 Tidsplan for utbyggingen

6.1 Tidsplan for første utbyggingstrinn

Det legges opp til at første trinn, som består av 54²⁰ kommuner på Østlandet, skal være ferdig utbygd og klar til operativ bruk i nødnetten om lag ett år²¹ etter kontraktssignering. Justisdepartementet har i kontrakten med leverandør lagt opp til et omfattende testregime for dette trinnet. Utbyggingen starter i Østfold og Follo politidistrikter, der alle funksjoner skal testes med et utvalg brukere i nettet. Etatene begynner overføring av sine brukere i et område umiddelbart etter at nettet er satt i drift. Det er behov for gode mottaksorganisasjoner i nødnetten siden 10 000 brukere skal ta nettet i bruk i løpet av ett års tid.

6.2 Test og prøvedriftsperiode

De første seks månedene med brukere i nettet gjennomføres deknings- og belastningstester. Denne perioden kalles prøvedriftsperioden. Leveransen vil først bli godkjent når alle avtalte tester er tilfredsstillende. I tillegg til test av nettverket og kommunikasjonsentralene vil også driftstjenestene bli testet.

Justisdepartementet vil i hele utbyggingsperioden, som en del av sin kontinuerlige styring av prosjektet, gjennomføre evaluering og analyser av statens og leverandørens organisasjon for å sikre god risikostyring og kontroll med kostnader og kvalitet i prosjektet.

6.3 Evaluering etter første utbyggingsstrinn

I St. prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2004–2005) ble det sagt følgende om evaluering:

Det legges opp til en prosess med sikte på ferdigstillelse av et landsdekkende nett i løpet av 2009. For å kunne gjennomføre en grundig test og vurdering av teknologien, tekniske og organisatoriske løsninger, samt en vurdering av kostnadsutviklingen før beslutning tas om videre utbygging, blir det et opphold i utbyggingen etter trinn 1.

Justiskomiteen uttrykte i Budsjettinnst. S. nr. 4 (2004-2005) at

Komiteen ser det som ønskelig med en raskest mulig utbygging. Komiteen vil vektlegge betydningen av ferdigstillelse før 2009 dersom dette ikke går ut over verdien av evalueringsprosessen. Samtidig vil komiteen vise til det faktum at man i en utbyggingsperiode vil måtte bruke både analog og digital teknologi. Hensynet til å gi brukerne et avlyttingssikkert samband peker også i retning av kortest mulig utbyggingstid.

Justisdepartementet har sammen med de berørte etatene planlagt evalueringen. Test og evaluering gjennomføres så snart det er praktisk mulig, dels tidlig i driftperioden, dels etter at første utbyggingstrinn er ferdig. Tiltakene gjennomføres slik at det tas hensyn til en effektiv prosjektgjennomføring og som ledd i en prosess som muliggjør rask realisering av et landsdekkende nett uten fordyrende opphold.

Evalueringsarbeidet utgjøres av en kombinasjon av målinger, interne vurderinger i prosjektet og i nødnetten og eksterne vurderinger. Evalueringen skal gi tilstrekkelig grunnlag for å vurdere videre utbygging etter trinn 1 i forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2009.

Vurderinger og evalueringstiltak gjennomføres innenfor følgende områder:

1. *Nytte og bruk av nødnettet* for å sikre operativ nytteverdi for nødnetten og tilstrekkelig nytteverdi av nødnettet for samfunnet.

²⁰ Følgende kommuner inngår i trinn 1: Aremark, Asker, Askim, Aurskog-Høland, Bærum, Drammen, Eidsberg, Eidsvoll, Enebakk, Fet, Flesberg, Fredrikstad, Frogn, Gjerdrum, Halden, Hobøl, Hof (bare brannvesen), Hurdal, Hurum, Hvaler, Kongsberg, Lardal (bare brannvesen), Lier, Lørenskog, Marker, Moss, Nannestad, Nedre Eiker, Nes, Nesodden, Nittedal, Oppegård, Oslo, Rakkestad, Rølg, Rygge, Rælingen, Rømskog, Røyken, Råde, Sande, Sarpsborg, Skedsmo, Ski, Skiptvet, Spydeberg, Svelvik, Sørums, Trøgstad, Ullensaker, Vestby, Våler, Øvre Eiker, Ås.

²¹ Eksakt varighet av utbyggingsperioden vil være avhengig av tidspunktet for kontraktssignering. Sen signering kan gi lengre utbyggingstid på grunn av større behov for vinterarbeid.

Tabell 6.1 Foreløpig tidsplan for landsdekkende utbygging

	Fase	Tidspunkt	Politidistrikter
Trinn 1	Fase 0 – første område (30 % av bebodde områder / 25 % av brukerne)	2007/2008	Follo, Romerike, Oslo, Asker og Bærum, Søndre Buskerud, Østfold
	Evaluering – Stortingsbehandling	2008	
Trinn 2	Fase 1 – Helseregion Øst ferdigstilles (36 % av bebodde områder / 34 % av brukerne)	2009/2010	Hedmark, Gudbrandsdal, Vest-Oppland
	Fase 2 – Helseregion Sør (55 % av bebodde områder / 49 % av brukerne)	2009/2010	Nordre Buskerud, Vestfold, Telemark, Agder
	Fase 3 – Helseregion Vest (76 % av bebodde områder / 69 % av brukerne)	2010/2011	Rogaland, Haugaland og Sunnhordland, Hordaland, Sogn og Fjordane
	Fase 4 – Helseregion Midt-Norge (90 % av bebodde områder / 85 % av brukerne)	2010/2011	Sunnmøre, Nordmøre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag
	Fase 5 – Helseregion Nord (100 % av bebodde områder / 100 % av brukerne)	2010/2011	Helgeland, Salten, Midtre Hålogaland, Troms, Vest-Finnmark, Øst-Finnmark

2. *Kontraktsfestede tester* for å sikre at leveransene er i tråd med kontraktsfestede krav.
3. *Økonomiske analyser* for å sikre kontroll med kostnadsutviklingen i prosjektet.
4. *Prosjektgjennomføring* evalueres for å sikre en hensiktsmessig utbygging og innføring fra leverandørens, statens og nødetatenes side.
5. *Vurdering om teknologivalg og tekniske løsninger* tilfredsstiller behovet og om det er behov for å gjøre tilpasninger.

Et forslag om landsdekkende utbygging underlegges ekstern kvalitetssikring i henhold til Finansdepartementets rammeavtale for dette.

I sin gjennomgang av nødnettprosjektet november 2006²² har Gartner påpekt at den planlagte pausen i utbyggingen representerer en risiko i prosjektet, og anbefalt at staten vurderte behovet for en slik pause.

Ønsket om en grundig evaluering før videre utbygging er veid mot faren for at en lang pause i

seg selv introduserer risiko og økte kostnader. For å redusere denne risikoen vil Justisdepartementet derfor gjennomføre evalueringen på en slik måte at kostnader og risiko knyttet til varigheten av pausen blir akseptable.

6.4 Beslutning om videreføring etter første utbyggingstrinn

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte angående spørsmålet om videre utbygging etter at evalueringen av første utbyggingsstrinn er avsluttet.

Det planlegges for igangsettelse av trinn 2 primo 2009. Gitt at evalueringen ikke tilsier store omlegginger av prosjektet og det kan bygges videre på fremforhandlet løsning, vil det ikke være nødvendig med en ny anskaffelsesprosess for resten av landet. Kontrakten har bindende priser og betingelser for både første utbyggingstrinn og landsdekkende utbygging.

²² Jf. Gartners rapport «Nødnett contract review, budget review and risk assessment», 10.11.2006.

7 Organisering og styring

7.1 Etablering av nytt forvaltningsorgan

I Budsjettinnst. S. nr. 4 (2004-2005) heter det at

[...] det nye nettet skal eies og drives av et eget forvaltningsorgan under Justisdepartementet. Det vektlegges at [...] organet skal knytte til seg nødvendig kompetanse på innkjøp og teknologi for å ivareta styring og kontroll av utbyggingen. Det er videre presisert at organet skal være nøytralt for å bevare likeverdigheiten mellom tre etater.

I St.prp. nr. 66 (2005-2006) redegjøres det for at valg av tilknytningsform forventes avklart og at det nye organet fortrinnsvis opprettes før investeringene realiseres.

Regjeringen har vurdert aktuelle organisasjonsformer og besluttet at det skal opprettes et ordinært forvaltningsorgan (direktorat), heretter omtalt som nødnettorganisasjonen. De viktigste hensynene ved valg av organisasjonsform er behovet for og muligheten til tett politisk styring og kontroll med organet, utbyggingen og kjernebrukerne. Organet vil bli etablert så snart det er praktisk mulig og før investeringen starter.

Nødnettorganisasjonen skal gjennomføre oppbyggingen av et omfattende telekommunikasjonssystem som skal forvaltes med sikte på å være tidsmessig i en lang periode. Organisasjonen vil ha det løpende ansvaret for overvåkning av nettets kvalitet, herunder radiodekning og kapasitet i nettet, vurdering av behov for videreutvikling, justering og tilpasning av tjenestetilbudet og avtaleverket med brukere, myndigheter og kommersielle aktører. Nødnettorganisasjonen skal være brukerorientert og ha ansvar for å forvalte betalingsordningen for bruk av nettet. Oppgavene tilsier behov for kompetanse om teknologi for utbygging og drift av digitale radiosamband, telekommunikasjonsmarkedet og relevant lovgivning. Organisasjonen skal videre ha kompetanse på prosjektstyring, innkjøp, økonomi og avtalerett for å ivareta styring og kontroll av utbyggingen og den etterfølgende driften av sambandet. Det skal legges spesiell vekt på oppfølging og kontroll av leverandøraftalene.

Nødnettorganisasjonen vil ha tett kontakt til andre forvaltningsorganer, spesielt til nødstatenes fagdirektorater. Ansvar for enkelte oppgaver knyttet til administrasjon av brukere og radioterminaler vil avtales mellom nødnettorganisasjonen og nødstatenes fagdirektorater, med sikte på å oppnå en kostnadseffektiv og sikker forvaltning av oppgavene.

Nødnettorganisasjonen er i dag lokalisert i samme bygg som Politiets sikkerhetstjeneste, som skal utføre visse sikkerhetskritiske oppgaver i samarbeid med organet. Dagens lokalisering bør videreføres for å sikre at den nødvendige kompetansen fra utrednings-, planleggings- og forhandlingsfasene beholdes i organisasjonen.

7.2 Organisering og styring av utbyggingen

Justisdepartementet vil, gjennom nødnettorganisasjonen, være kontraktspart overfor leverandør og har ansvaret for å følge opp utbyggingen og statens forpliktelser i kontraktene.

Justisdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet er ansvarlige for henholdsvis politiet og spesialisthelsetjenesten. Justisdepartementet har gjennom Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap også et fagansvar for landets brannvesen. Helse- og omsorgsdepartementet har tilsvarende fagansvar for kommunehelsetjenesten. Det vurderes å etablere et samarbeid med fylkesmannen i hvert utbyggingsområde for å sikre at lokale hensyn blir ivaretatt og koordinert under utbyggingen. For første byggetrinn vil dialog med fylkesmennene igangsettes etter vedtak om kontraktsignering.

Egne innføringsprosjekter er etablert innen hver etat. Innføringsprosjektene koordineres av nødstatenes fagdirektorater: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Politidirektoratet og Sosial- og helsedirektoratet. Direktoratene vil gi brukere innen egne ansvarsområder informasjon om de respektive innføringsprosjektene.

Nødnettorganisasjonen har forvaltningsansvaret for nettet og vil ha tett kontakt med leveran-

døren på den ene siden og nødetatenes innføringsprosjekter på den andre siden. Dette gjelder både på ledelsesnivå og på teknisk gjennomføringsnivå. Det vil blant annet bli opprettet tekniske komiteer og faggrupper med representanter fra leverandør, nødnettorganisasjonen og etatene.

7.3 Opplæring og innføring i etatene

Utbygging av nødnettet og innføring av nytt utstyr hos de ulike brukergruppene vil være et stort og omfattende prosjekt. Brukergruppene har en utfordrende hverdag og det er derfor viktig at de får tilstrekkelig informasjon og kunnskap om nødnettet før dette skal tas i bruk. Etatenes delprosjekter har, med støtte fra leverandør og nødnettorganisasjonen, ansvar for å sikre at sluttbrukere får nødvendig opplæring. Leverandør skal bistå nødetatene, bl.a. ved å gi opplæring på flere nivåer, både til et utvalg av etatenes sluttbrukere («superbrukere») samt til teknisk personell hos både etatene og nødnettorganisasjonen. Etatenes opplæringsaktiviteter vil inkludere nye rutiner og prosesser for effektiv utnyttelse av nettet i tillegg til kunnskap om den nye eller endrede funksjonaliteten som det nye digitale nettet gir.

Overgangen fra å benytte eksisterende radio-nett og terminaler til å ta i bruk det nye nødnettet, må skje raskt og effektivt og med minst mulig innvirkning på organisasjonene og brukernes daglige arbeid. Mange personer både på teknisk og admi-

nistrativt nivå vil involveres. Aktiviteten stiller derfor krav til god planlegging og styring. Opplæring i bruk av det nye nødnettet blir en viktig aktivitet ved Justissektorens kurs- og øvingssenter (JKØ) i Stavern. Senteret legger tilrette for samarbeid og samhandling mellom politi, brann og helse, samt andre samvirkeaktører i undervisnings- og øvelsessammenheng.

Nødetatenes innføringsprosjekter dekkes innenfor nødetatenes egne rammer og inngår ikke i kostnadsrammen for nødnettutbyggingen.

7.4 Avtaler med brukerorganisasjoner, kommuner og helseforetak

Det er inngått intensjonsavtaler mellom Justisdepartementet og henholdsvis Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Politidirektoratet og Sosial- og helsedirektoratet om deres forpliktelser i utbyggingsfasen. Avtalene skal videreutvikles når endelig løsning er fastsatt og endelig tidsplan for trinn 1 foreligger. Det skal også inngås avtaler med alle kommuner og helseforetak i utbyggingsområdet. Avtalene vil spesifisere hva som skal leveres av utstyr, rettigheter og plikter knyttet til mottak av utstyret, samt rettigheter og plikter for bruk av nødnettet. KS²³ er involvert i arbeidet med å utarbeide en mønsteravtale for kommunene.

²³ KS – Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, tidligere kalt Kommunenes Sentralforbund

8 Rammevilkår for utbyggingen

8.1 Samarbeid med andre offentlige organisasjoner

Det er inngått intensjonsavtaler med bl.a. Statens vegvesen, Jernbaneverket, Oslo Sporveier og Forsvarsdepartementet for å sikre dekning i tunneler og kostnadsbaserte priser for bruk av eksisterende offentlig infrastruktur som master, kabler, kraft m.m. Avtalene regulerer bl.a. hvordan kostnader for nødnettutbygging i tunneler skal deles mellom nødnettorganisasjonen og hhv. Statens vegvesen, Jernbaneverket og Oslo Sporveier, jf. eiers plikt til å sørge for brannforebyggende tiltak i tunneler²⁴.

Det er søkt å oppnå synergier med Jernbaneverkets GSM-R-prosjekt i forhold til utnyttelse av master og transmisjon samt ved etablering av dekning i jernbanetunneler. Forsinkelsene i beslutning om teknologi og leverandør til nødnett har umuliggjort en felles utbygging i tunneler, men

besparelser er oppnådd ved at GSM-R-utbyggingen har forberedt installasjon av nødnett i tunneler hvor GSM-R er installert.

8.2 Radiofrekvenser for nødnett

Samferdselsdepartementet har tildelt Justisdepartementet tillatelse til bruk av frekvenser for et mobilt radiosambandsnett for nød- og beredskapsformål (nødnett) i frekvensbåndene 380-385 MHz og 390-395 MHz. Frekvenstillatelsen trådte i kraft 15.09.2006 og gjelder i to sammenhengende perioder av 15 år fra ikrafttreddelsen. Frekvenstillatelsen er ikke til hinder for at nettet gjøres tilgjengelig for andre brukere enn brukere som er tildelt et nød- og/eller beredskapsansvar. Dersom nettet gjøres tilgjengelig for slike andre brukere, skal det betales frekvensavgift beregnet ut fra andel kommersiell bruk av nettet, jf. kap. 5.2.

²⁴ Lov om brannvern mv., §§ 14, 22 og 23

9 Brukerbetalingsordning

9.1 Prinsipper for brukerbetaling

Stortinget forutsatte i 2004 at nødetatene skal betale driftsutgiftene etter hvert som nødnettet bygges ut og etatene tar nettet i bruk og at Utgiftene skal dekkes innenfor etatenes til enhver tid gjeldende budsjettammer, jf. Budsjettinnst. S. nr. 4 (2004-2005). Samtidig ble det forutsatt at driftsutgiftene for det nye nettet ikke vil fravike vesentlig fra de samlede utgiftene etater og kommuner har i dag. Etatens samlede årlige utgifter til samband ble i 2004 anslått til ca. 260 mill. kr.

Våren 2006 la en arbeidsgruppe med deltakere fra Politidirektoratet, Sosial- og helsedirektoratet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Norsk brannbefals forbund, KS²⁵ og Justisdepartementets nødnettprosjekt frem et omforent forslag til prinsipper for en brukerbetalingsmodell og innplasserte de ulike etatenes brukere i ulike bruksavhengige kategorier. Arbeidsgruppen oppjusterte estimatet for etatenes og kommunenes samlede utgifter til samband i dag til 271 mill. kr, basert på prisvekst og enkelte endrede forutsetninger i etatene.

Gruppen foreslo ikke et bestemt betalingsnivå, men vektla at brukerbetalingen må settes så lavt at nettet tas i bruk av det antallet brukere som er tiltenkt, og at nødnettet ikke prises slik at kjernebrukerne fortsetter å bruke gammelt utstyr/mobil. KS har i prosessen vist til prinsippet om statlig fullfinansiering av statlige reformer og at eventuelle økte kostnader for kommunene utover dagens nivå skal finansieres av staten.

Helse- og omsorgsdepartementet og Justisdepartementet har arbeidet videre med forslaget fra arbeidsgruppen og foreslår en betalingsordning som i stor grad samsvarer med arbeidsgruppens forslag. Sentrale momenter er:

- Det faktureres for bruken av nettet (tjenest salg), og det betales en avgift per brukerterminal som består av en fastdel og en bruksavhengig del.
- Fastavgiften ses på som en beredskapsavgift for å være tilknyttet nettet. Denne er lik for alle

brukerne. Den bruksavhengige delen er avhengig av hvor brukeren er plassert i forhold til fastsatte brukerprofiler felles for politi, brann og helse.

- Det tas ikke betalt for særskilte tjenester i nettet som eksempelvis kryptering, utalarmering, dataoverføring og samband til luftambulanser.
- Nødnett blir et viktig sikkerhetsverktøy for myndighetene i alle lokalsamfunn. Det legges derfor opp til lik pris i hele landet, selv om reelle utbyggings- og driftskostnader varierer atskillig pga. geografi og befolkningstetthet.
- Etatsspesifikke kostnader fordeles ikke gjennom betalingsordningen. Dette innebærer eksempelvis at kostnader til transmisjon (datalinjer) mellom nødetatenes kommunikasjonssentraler og nødnettet belastes den enkelte kommunikasjonssentral direkte.
- Det innføres en introduksjonspris som delvis kompensasjon for at deler av nødetatene ikke kan koble ned sine analoge nett før større deler av landet er bygget ut.
- Betaling for trinn 1 starter etter at prøvedriftsperioden på 6 måneder er gjennomført.
- Inntekter fra tilleggsbrukere benyttes til å dekke drifts- og vedlikeholdskostnader.

9.2 Virkninger

Prinsippene som foreslås i pkt. 9.1. Prinsipper for brukerbetaling tilsier at det nye organet vil drive merverdiavgiftspliktig virksomhet, og nødnettprosjektet er registrert i merverdiavgiftsmanntallet med virkning fra 01.01.2006. Det er i kostnadsrammen for 1. utbyggingstrinn lagt inn midler til å dekke driftsutgifter i det nye nettet i en overgangsperiode, dvs. fram til utbyggingstrinnet er ferdig testet og godkjent og etatene forutsettes å betale full avgift²⁶.

Driftskostnadene ved en landsdekkende utbygging er forutsatt dekket gjennom en brukerbeta-

²⁵ KS – Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, tidligere kalt Kommunenes Sentralforbund

²⁶ I B. Innst.S. nr. 4 (2004-2005) heter det «Komiteen vil presisere at drift i utbyggingsfasen fram til etatene kan kople ned sine gamle systemer er en del av investeringsbehovet på 3,6 mrd. kroner»

lingsordning som fordeles på alle brukerne av nettet.

Etter Helse- og omsorgsdepartementets og Justisdepartementets vurdering avviker ikke kostnadene til drift av nødnettet vesentlig fra dagens samlede utgifter til samband. Det knytter seg imidlertid noe usikkerhet til det totale kostnadsbildet i etatene etter innføring av nytt nødnett, jf. drøfting i kapittel 4.9.4 Driftskostnader. Det skal derfor gjennomføres en undersøkelse for å kartlegge kostnadene i nødetatene før og etter innføring av nytt nødnett i det første utbyggingsområde – trinn 1. Kostnadsanalysen gjennomføres av en uhildet tredje-part. Betalingssystemet gjennomgås senest etter to år, når man har vunnet tilstrekkelig erfaring med om betalingsmodellen fungerer slik det var forutsatt.

Basert på de foreslåtte prinsippene for brukerbetaling, antall innmeldte brukere, fordeling av brukere i forhold til brukerprofilene og prising av disse, vil det skje en betydelig omfordeling av utgifter mellom sektorene. Spesialisthelsetjenesten får redusert sine totale utgifter, mens de kommunale brannvesen, kommunehelsetjenesten og politiet får økt sine utgifter. Med bakgrunn i dette vil det omfordeles midler fra spesialisthelsetjenesten til

politi og kommunesektoren. Regjeringen vil foreslå at innsparte beløp i spesialisthelsetjenesten gradvis rammeoverføres for å dekke merutgifter hos politi og kommuner. Størrelsen på rammeoverføringen vil bli basert på en uavhengig kostnadsanalyse av de faktiske sambandsutgiftene før og etter innføringen av nødnett.

Konkret forslag til beløp som skal rammeoverføres og innfasing av beløpet, vil bli foreslått etter at kostnadsanalysen av sambandsutgifter før og etter innføringen av nødnett foreligger. Utgiftsøkning for etater og kommuner bør imidlertid ses i forhold til at brukerutstyr anskaffes for etater og kommuner i tillegg til at det legges opp til en introduksjonspris i en overgangsfase.

Forslaget til prinsipper og brukerbetalingsmodell vil ifølge foreløpige vurderinger ikke stå i motsetningsforhold eller skape problemer ift. merverdiavgiftslov, konkurranselov og statsstøtteproblematikk. Men ved innlemming av andre brukere som driver økonomisk virksomhet må markedspris for tjenesten legges til grunn. Det legges ellers til grunn at inntekter fra brukere utover kjernebrukerne går til å redusere betalingsnivået for alle brukerne.

10 Økonomiske konsekvenser

10.1 Bevilgningsmessige konsekvenser i første utbyggingstrinn

Kostnadsramme for utbyggingen av første utbyggingstrinn er vurdert til totalt 900 mill. 2006-kr.

Det er bevilget 407,3 mill. kr til prosjektet på kap. 456 i 2006, og foreslått bevilget 104,4 mill. kr for 2007. Bevilgningen vil dekke kostnadene knyttet til første utbyggingstrinn i 2007. Det er i St.prp. nr. 1 (2006-2007) foreslått at investeringsbehovet for 2007 i hovedsak dekkes ved hjelp av ubrukte investeringsmidler overført fra 2006.

Justisdepartementet vil komme tilbake til det resterende bevilgningsbehovet for første utbyggingstrinn i den ordinære budsjettprosessen.

10.2 Drift av nødnettorganisasjonen

Opprettelse og drift av nødnettorganisasjonen i 2007 vil finansieres innenfor den foreslåtte bevilgning på kap. 456 Nødnett - felles radiosamband for nødetatene. Det vil i utgangspunktet være om lag 20 ansatte med et årlig bevilgningsbehov på om lag 35 mill. kr. Under utbyggingen vil det bli benyttet innleid spesialkompetanse som vil bli finansiert innenfor prosjektets kostnadsramme. Nødnettorganisasjonen vil være bruttobudsjettet med et utgiftskapittel og et inntektskapittel. Inntektene må i driftsfasen balansere utgiftene organisasjonen vil ha til leverandøren som skal drifte nødnettet. Det legges opp til at organisasjonen skal få inntekter fom. 01.07.2008, til å dekke nettets driftskostnader.

10.3 Økonomiske og administrative konsekvenser for kommunesektoren

Det legges til grunn at driftsutgiftene for det nye nettet ikke vil fravike vesentlig fra de samlede utgiftene etater og kommuner har i dag, jf. Budsjettinnst. S. nr. 4 (2004-2005). Ifm. usikkerhet knyttet til det totale kostnadsbildet i etatene etter innføringen av nytt nødnett, jf. omtale i kapittel 4.9.4 og 9.2, vil Justisdepartementet som nevnt

gjennomføre uavhengige målinger av nødstatenes kostnader før og etter innføringen av nytt nødnett. Justisdepartementet vil komme tilbake med en mer detaljert redegjørelse av de økonomiske virkningene for kommunene når disse målingene foreligger og når det er nærmere klarlagt hva prisnivået for brukerbetalingen blir som følge av at andre brukere utover kjernebrukerne tar nettet i bruk. Det legges opp til at redegjørelsen vil foreligge samtidig med evalueringen av trinn 1.

Gjennom nødnettanskaffelsen vil staten investere i brukerutstyr for nødstatene, herunder kommunenes brannvesen og kommunehelsetjenesten. Brannvesenets fagsentraler vil få installert nytt kommunikasjonsutstyr og en ny oppdragshåndteringsapplikasjon. Legevaktssentraler vil få enklere utstyr. Utstyret vil integreres mot nødnettet slik at tjenestene i nettet også kan utnyttes fra sentralene. I tillegg vil det investeres i radioterminaler for å erstatte de eksisterende radioene til kommunenes leger i vakt og brannvesen. Dagens personsøkere innen brannvesenet erstattes av radioer i det nye nettet.

Totalt vil utstyr til en verdi av over 60 mill. kr anskaffes til kommunene i første byggetrinn, og ved landsdekkende utbygging vil den totale summen utgjøre i overkant av 300 mill. kr.

10.4 Driftskostnader i første utbyggingstrinn

Brukerne vil i 2008 kun dekke en liten andel av driftskostnadene som påløper høsten 2008. De resterende driftskostnadene i 2008 forutsettes å være en del av investeringsbehovet, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg 3 (2004-2005) *Drift i utbyggingsfasen, frem til etatene kan koble ned sine gamle systemer, anses som en del av investeringsbehovet på 3,6 mrd. kroner.*

Brukerbetalingsordningen innebærer at brukerne i nødstatene, uten tilleggsbrukere i nettet, vil betale i alt om lag 77 mill. kr fom. 2009 for drift av nødnettet i det første utbyggingsområdet. Brukerbetalingen er større enn driftskostnadene for trinn 1 pga. at det legges opp til lik pris i hele lan-

det, selv om reelle utbyggings- og driftskostnader varierer pga. geografi og befolkningstetthet. Trinn 1 dekker 25 % av brukerne og 4 % av utbyggingsarealet.

Som omtalt under pkt. 4.9.4 vil det i tillegg påløpe enkelte etatsinterne utgifter som ikke er beregnet i detalj.

Justis- og politidepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om igangsettelse av første utbyggingstrinn for nytt digitalt nødnett.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om igangsettelse av første utbyggingstrinn for nytt digitalt nødnett i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om igangsettelse av første utbyggingstrinn for nytt digitalt nødnett

I

Fullmakt til å signere kontrakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet gis fullmakt til:

1. inngå kontrakt om leveranse av nytt digitalt nødnett for igangsetting av utbygging av et første utbyggingsområde innenfor en kostnadsramme på 900 mill. kroner. Første utbyggingsområde omfatter politidistriktene

Follo, Romerike, Oslo, Asker og Bærum, Søndre Buskerud og Østfold.

2. inngå kontrakt om leveranse for utbygging av resten av landet med forbehold om at landsdekkende utbygging ikke kan igangsettes før evaluering av første trinn er gjennomført og Stortinget eventuelt har vedtatt videre utbygging.
-

Vedlegg 1**Oversikt over nødnettutbygging i Europa pr. november 2006**

	Land	Navn	Teknologi	Status
1.	Sverige	RAKEL	TETRA	Regjeringsvedtak om landsdekkende utbygging i mai 2003. Første utbyggingstrinn satt i testdrift i april 2006.
2.	Danmark	SINE	TETRA	Regjeringsvedtak om landsdekkende utbygging i februar 2006. 3 tilbud med TETRA-teknologi er mottatt. Kontraktsinngåelse planlegges i 2007.
3.	Finland	VIRVE	TETRA	Landsdekkende nett ferdig utbygget i 2003, ca 30 000 brukere.
4.	Storbritannia	Airwave	TETRA	Landsdekkende nett ferdig utbygget i 2005, ca 180 000 brukere.
5.	Belgia	ASTRID	TETRA	Landsdekkende nett ferdig utbygget i 2005, ca 30 000 brukere.
6.	Nederland	C2000	TETRA	Landsdekkende nett ferdig utbygget i 2005, ca 35 000 brukere.
7.	Tyskland		TETRA	Kontrakt med EADS om systemleveranse inngått. Landsdekkende utbygging planlagt ferdig i 2010.
8.	Østerrike	DBOS	TETRA	Kontrakt signert i juni 2004, Tyrol og Wien ferdig utbygget i januar 2006, landsdekkende utbygging planlagt ferdig i 2009.
9.	Portugal		TETRA	Kontrakt inngått om landsdekkende utbygging i 2006. Landsdekkende utbygging planlagt ferdig i 2010.
10.	Italia		TETRA	Utbygging er i gang, landsdekkende utbygging planlagt.
11.	Sveits	POLYCOM	Tetrapol	Landsdekkende nett basert på Tetrapol.
12.	Frankrike	Acropol	Tetrapol	Landsdekkende nett basert på Tetrapol.
13.	Spania	SIRDEE	Tetrapol	Landsdekkende nett basert på Tetrapol for nasjonalt politi. Enkelte områder har bygget ut lokale TETRA-nett for lokalt politi (for eksempel i Baskerland i nord).
14.	Tsjekkia		Tetrapol	Landsdekkende nett basert på Tetrapol.
15.	Island		TETRA	Kontrakt for landsdekkende utbygging av TETRA-nett ble inngått i oktober 2006.
16.	Bulgaria	ProWave	TETRA	Regjeringsvedtak om landsdekkende utbygging, kontrakt inngått i februar 2006, utbyggingen er i startfasen.
17.	Ungarn		TETRA	Beslutning om landsdekkende utbygging, kontrakt er inngått, utbyggingen er i startfasen.
18.	Polen		TETRA	Pilotprosjekt i Warsava. Landsdekkende nett er målet.
19.	Hellas		TETRA	Hellas benyttet et TETRA-nett under OL i Athen. Landsdekkende utbygging er planlagt.
20.	Montenegro		TETRA	Landsdekkende utbygging vedtatt sommeren 2006.
21.	Makedonia		TETRA	Prosjekt for landsdekkende utbygging igangsatt juli 2006.
22.	Litauen		TETRA	Prosjekt i startfasen.
23.	Irland		TETRA	Prosjekt i startfasen.
24.	Serbia og Kroatia		TETRA	Samarbeide mellom Serbia og Kroatia om et begrenset prosjekt for kommunikasjon over landegrensene.

